

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/114/2021
Identifikačné číslo spisu:	1115229513
Dátum vydania rozhodnutia:	14.06.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:1115229513.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Z. F. H. zo spoločnosti Moorfields Corporate Recovery Limited, Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska, Londýn EC2V 7QF, 88 Wood Street, likvidátora spoločnosti GBI INVESTMENTS LIMITED v likvidácii (konkurze), Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska, Londýn EC2V 7QF, 88 Wood Street, IČO: 03 137 619, zastúpeného advokátskou kanceláriou Ettor & Niess s.r.o., Bratislava Živnostenská 2, IČO: 55 471 081, proti žalovanému M. D., narodenému XX. O.M. XXXX, N., O. XXX/XX, zastúpenému advokátskou kanceláriou Michalko Legal Counsel & Co. s.r.o., Bratislava, Michalská 276/16, IČO: 50 367 943, o vyhlásenie vykonateľnosti cudzieho rozhodnutia na území Slovenskej republiky, pôvodne vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 63Ecud/47/2015, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 30. júna 2020 sp. zn. 21CoE/51/2019 takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 30. júna 2020 sp. zn. 21CoE/51/2019 z r u š u j e a v e c v r a c i a Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej aj „súd prvej inštancie“) uznesením zo dňa 04. marca 2016 č. k. 63Ecud/47/2015-82 zmenil uznesenie toho istého súdu z 03. decembra 2015 č. k. 63Ecud/47/2015-38 vydané vyšším súdnym úradníkom tak, že návrh na vyhlásenie vykonateľnosti cudzieho rozhodnutia Vrchného súdu v Londýne, súdu obchodných spoločností, Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska, sp. zn. 6678/2008, č. k. DCC/000213/2012 zo 07. augusta 2012, na území Slovenskej republiky zamietol a žalobcovi uložil povinnosť na náhradu trov konania.

1.1. Aplikujúc právnu úpravu Nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (ďalej len „Nariadenie Brusel I“) dospel k záveru, že rozhodnutie Vrchného súdu v Londýne zo dňa 07. augusta 2012 o trovách konania bolo vydané v konkurznom konaní, na ktoré sa Nariadenie Brusel I nevzťahuje (čl. 1 ods. 2 písm. b) Brusel I) a Vrchný súd v Londýne nemohol vydať Osvedčenie o pravosti tohto rozhodnutia v zmysle čl. 54 a čl. 58 Nariadenia Brusel I (príloha V nariadenia). Súd prvej inštancie mal preukázaný aj nedostatok formálnych náležitostí vyhlásenia vykonateľnosti cudzieho rozhodnutia na území Slovenskej republiky, lebo vydané

rozhodnutie anglického súdu neobsahuje údaj o dátume, kedy bol návrh na začatie konania doručený žalovanému, ani z neho nevyplyva či trovy v sume 139 491,16 GBP vznikli žalobcovi alebo žalovanému.

2. Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací (ďalej aj „odvolací súd“) uznesením z 28. apríla 2017 sp. zn. 21CoE/254/2016 na odvolanie žalobcu napadnuté uznesenie okresného súdu potvrdil (§ 378 ods. 1 a 2 CSP) a žalovanému priznal náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. V odôvodnení uviedol, že sa v celom rozsahu stotožnil so skutkovými zisteniami a právnymi závermi súdu prvej inštancie o tom, že Vrchný súd v Londýne „nemohol“ vzhľadom na znenie čl. 1 ods. 2 písm. b) Nariadenia Brusel I vydať osvedčenie o pravosti (vykonateľnosti) rozhodnutia č. k. DCC/000213/2012 zo dňa 7. augusta 2012 (o trovách konkurzného konania) v zmysle čl. 54, čl. 58 prílohy V Nariadenia Brusel I, pretože uvedené rozhodnutie bolo vydané v konkurznom konaní, na ktoré sa Nariadenie Brusel I nevzťahuje. Rovnako za správny považoval záver súdu prvej inštancie, že osvedčenie o pravosti rozhodnutia nemá potrebné formálne náležitosti, pretože v ňom absentuje údaj o tom, kedy bol návrh na začatie konania odporcovi doručený a tiež údaj o tom, kto má (navrhovateľ alebo odporca) trovy uhradiť.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky na dovolanie žalobcu zrušil uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 28. apríla 2017 sp.zn. 21CoE /254/216 a vec tomuto súdu vrátil na ďalšie konanie.

3.1. K porušeniu práva dovolateľa na spravodlivé súdne konanie v zmysle § 420 písm. f) CSP podľa dovolacieho súdu došlo (aj) z toho dôvodu, že odvolací súd v rozpore s čl. 43 ods. 3 Nariadenia Brusel I nerešpektoval zásady sporového konania a teda nepostupoval v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona č. 160/2015 Z. z., Civilného sporového poriadku (§ 177 ods. 1 a § 385 ods. 1 CSP), keď nenariadil ústne pojednávanie, kde by vypočul žalovaného aj žalobcu a dal mu tak možnosť zaujať stanovisko k tvrdeniam žalovaného a nevykonal navrhovateľom navrhované listinné dôkazy s odôvodnením, že navrhovateľ mal tieto dôkazy predložiť už v konaní pred súdom prvej inštancie. Zdôraznil, že po zrušení rozhodnutia a vrátení veci na nové prejedanie je odvolací súd viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

4. Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací (po vrátení veci dovolacím súdom na ďalšie konanie) uznesením z 30. júna 2020 sp. zn. 21CoE/51/2019 napadnuté uznesenie okresného súdu potvrdil (§ 378 ods. 1 a 2 CSP) a žalovanému priznal náhradu trov odvolacieho i dovolacieho konania.

4.1. K nezohľadneniu právneho záveru dovolacieho súdu o potrebe prejedania veci na pojednávaní odvolací súd na vysvetlenie uviedol, že procesným predpisom je v predmetnej veci Exekučný poriadok, ktorý predpokladá nariadenie pojednávania len za predpokladu, že je to nevyhnutné na vykonanie dôkazov alebo na objasnenie veci (§ 9b ods. 3 EP). V tomto prípade ide o cudzí exekučný titul osvedčený podľa osobitného predpisu (Nariadenie 44/2001 Brusel I), kedy súd preskúmava podmienky uznania a vykonania, ktoré má povinnosť skúmať aj bez návrhu (§ 44 ods. 6 EP). Nariadenie pojednávania by nezmenilo nič, čo by absentujúci údaj na Osvedčení dokázalo nahradiť a preto v tejto výslovne formálnej časti súdneho konania odvolací súd vec pojednávaním neprejednal.

5. Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP.

5.1. Procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP vyvodzoval z toho, že napriek názoru dovolacieho súdu v bode 15 jeho rozhodnutia o potrebe nariadenia ústneho pojednávania, odvolací súd tak nepostupoval, na ústnom pojednávaní nevypočul žalobcu ani žalovaného, nedal žalobcovi možnosť zaujať stanovisko k tvrdeniam žalovaného, nevykonal žalobcom navrhnuté listinné dôkazy, čím znemožnil žalobcovi uplatniť svoje procesné práva. Konanie o vyhlásenie vykonateľnosti cudzieho rozhodnutia v štádiu odvolacieho konania podľa Nariadenia Brusel I je zjavne konaním sporovým, ktoré musí prebehnúť pri zachovaní všetkých jeho princípov, vrátane princípu kontradiktórnosti, ústnosti a bezprostrednosti.

5.2. Z týchto dôvodov navrhol napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

6. Žalovaný navrhol dovolanie ako nedôvodné zamietnuť. Nariadenie pojednávania neukladá Nariadenie

Brusel I. Dovolateľ zotrval na dôvodoch dovolania.

7. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala advokátom zastúpená (§ 429 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania. Bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP je prípustné a aj dôvodné.

8. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

9. Dovolateľ, vychádzajúc z obsahu dovolania, v rámci dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP namieta, že odvolací súd sa neriadil záväzným právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v tejto veci o potrebe nariadenia ústneho pojednávania odvolacím súdom za účelom vypočutia žalobcu, žalovaného i vykonania listinných dôkazov navrhnutých žalobcom.

10. Z ustanovenia § 420 písm. f) CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

10.1. K prípustnosti dovolania vo veciach vyhlásenia vykonateľnosti cudzieho rozhodnutia v zmysle § 420 písm. f) CSP porovnaj napr. 6Cdo/167/2017, IV. ÚS 13/2021, 1VCdo/1/2023.

11. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej intenzite, v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré porušenie tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Za znemožnenie strane uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že dochádza k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP, treba považovať aj taký postup súdu, ktorým sa strane odmieta možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a ktorým dochádza k odmietnutiu spravodlivosti.

12. Kasačná záväznosť súdneho rozhodnutia je prísnejšia než precedenčné pôsobenie iných súdnych rozhodnutí v obdobných veciach. Kasačná záväznosť viaže podriadený súd, ktorý vo veci konal, a to najmä v prípade, keď nedošlo k zmene právnej úpravy ani k zmene skutkových okolností a kasačný (nadriadený) súd vo veci rozhodol meritórne a svoj právny názor jednoznačne formuloval.

13. V zmysle judikátu R 76/2016: „Postup súdu nižšej inštancie spočívajúci v nerešpektovaní záväzného právneho názoru, vysloveného v zrušujúcom uznesení súdu vyššej inštancie, a to len na základe vlastného uváženia, je neprípustným postupom, ktorý narúša princíp právnej istoty.“ (Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. marca 2016 sp. zn. 3Cdo/12/2016).

13.1. Požiadavky na reflektovanie právneho názoru najvyššieho súdu zaujaté v tej istej právnej veci a vyjadrené v jeho zrušujúcom rozhodnutí sú pri následnom rozhodovaní odvolacieho súdu výrazne prísnejšie, než v prípade precedenčnej (judikátornej) záväznosti. Pre konanie po zrušení rozhodnutia

dovolacím súdom platí bezvýnimočne zásada viazanosti a podriadenosti nižšieho súdu (odvolacieho alebo prvostupňového) právnym názorom vysloveným dovolacím súdom. Kasačná (inštančná) záväznosť môže byť reflektovaná len bezpodmienečným rešpektovaním rozhodnutia najvyššieho súdu. V konaní nasledujúcom po zrušujúcom rozhodnutí dovolacieho súdu nemá odvolací súd žiadny priestor pre úvahy, či bude alebo nebude rešpektovať právny názor najvyššieho súdu.

13.2. Viazanosť súdu nižšieho stupňa právnym názorom súdu vyššieho stupňa je zároveň vykonaním ústavného princípu práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces, ktorého je integrálnou súčasťou. Nerešpektovanie právneho názoru dovolacieho súdu vyjadreného v zrušujúcom rozhodnutí je preto porušením tak ustanovenia § 455 CSP, ako aj základného práva účastníka konania na súdnu a inú právnu ochranu.

14. Samozrejme, ani viazanosť odvolacieho súdu právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v jeho kasačnom rozhodnutí nie je absolútna. V určitých prípadoch sa viazanosť právnym názorom neuplatní. K vymedzeniu týchto výnimočných prípadov, explicitne v zákone neuvedených, dospela postupným dlhoročným vývojom aplikačná prax a právna teória. Ide najčastejšie o prípad zmeny v skutkových zisteniach, ktoré tvorili základ zrušujúceho aj zrušovaného rozhodnutia, alebo prípad zmeny právnej úpravy, ku ktorej došlo po zrušovanom rozhodnutí, ale pred opätovným rozhodnutím odvolacieho súdu. Nie je tiež vylúčené, že odvolací súd rozhodne inak aj z dôvodu zásadného judikátorného posunu (napríklad reflektujúc niektoré rozhodnutie Európskeho súdneho dvora, alebo Európskeho súdu pre ľudské práva alebo ústavného súdu alebo najvyššieho súdu) v otázke, ktorá v čase rozhodovania dovolacieho súdu nebola celkom uspokojivo vyriešená. O taký prípad ale v prejednávanej veci nešlo.

15. V danom prípade z napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nevyplýva, že by dôvodom pre nerešpektovanie záväzného právneho názoru dovolacieho súdu o potrebe nariadiť pojednávanie odvolacím súdom a na ňom vykonať dokazovanie bola niektorá okolnosť, ktorá v zmysle právnej teórie a zaužívanej súdnej praxe dovoľuje odvolaciemu súdu výnimočne neriadiť sa kasačnou záväznosťou zrušujúceho rozhodnutia dovolacieho súdu a v ňom zaujatým právnym názorom dovolacieho súdu. Predmetná kasačná záväznosť viaže nie len podriadený súd, ale aj súd nadriadený (kasačný).

16. Požiadavka nariadenia pojednávania odvolacím súdom v danom prípade vyplýva z ustanovenia § 385 CSP, keď splnenie podmienky o potrebe zopakovať a doplniť dokazovanie vyplýva priamo z kasačného rozhodnutia, ktorým bola uložená povinnosť vykonať dokazovanie, odôvodňuje to i špecifickosť toho sporového konania, kedy pred súdom prvej inštancie účastník, proti ktorému sa výkon žiada, nemá v tomto štádiu konania právo robiť žiadne podania k návrhu (čl. 41 Nariadenia Brusel I) a tak sa sporové pravidlá koncentrujú na konanie o odvolaní. O odvolaní sa potom koná podľa noriem upravujúcich sporové konanie (čl. 43 ods. 3 Nariadenia Brusel I).

17. Vzhľadom na uvedené odvolací súd dospel k záveru, že dovolateľ opodstatnene namietal, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom mu znemožnil uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP). Dovolanie žalobcu je preto v zmysle § 420 písm. f) CSP prípustné a zároveň aj dôvodné, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí odvolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť. Dovolací súd preto podľa § 449 ods. 1 v spojení s § 450 CSP napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

18. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

19. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.